

23. 10. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kauzy „solárních podvodů“: Kde selhává obžaloba? A kde obhajoba?

Konec roku 2010 se vyznačoval hektickým dokončováním velkého množství solárních elektráren (FVE). Energetický regulační úřad (ERÚ) byl zahlcen žádostmi o licenci. Nejednoznačné legislativní podmínky spolu s nedostatečnými kapacitami ERÚ způsobily chaos, jehož následky jsou viditelné dodnes. Jedním z nich je i řada trestních stíhání provozovatelů FVE. Ta jsou zahajována i nyní, po deseti letech. A často trpí zásadními nedostatky.

V roce 2010 došlo k zásadní novelizaci zákona č. [180/2005](#) Sb. (zákon o podpoře využívání obnovitelných zdrojů). Tato změna spolu s následně vydaným cenovým rozhodnutím ERÚ č. 2/2010 umožnila razantní snížení výkupních cen elektřiny z fotovoltaických zdrojů. Pro zdroje s instalovaným výkonem nad 100 kW uvedené do provozu od 1. 1. 2011 byla stanovena výkupní cena elektřiny na 5 500 Kč/MWh oproti 12 150 Kč/MWh^[1] pro zdroje uvedené do provozu v roce 2010.

Obžaloba podle vzorce

Snížení podpory o 55 % spustilo lavinu. Každý usiloval o to, aby se svojí elektrárnou dosáhl na výhodnější podmínky. Musel tedy „uvést zařízení do provozu“ do konce roku 2010. Dnem uvedení do provozu se rozuměl „den, kdy výrobce začal v souladu s rozhodnutím o udělení licence a vzniku oprávnění k výkonu licencované činnosti vyrábět a dodávat elektřinu do elektrizační soustavy při uplatnění podpory formou výkupních cen nebo kdy poprvé začal vyrábět elektřinu při uplatnění podpory formou zelených bonusů.“^[2]

Zásadní tedy bylo zejména získat včas licenci. K jejímu udělení musel žadatel předložit ERÚ řadu dokumentů, mezi nimi i revizní zprávu a dokument prokazující vlastnické nebo užívací právo (zpravidla předávací protokol k dílu - FVE). Licenční řízení však bylo často zatíženo zmatky a vadami. Mnoho řízení bylo později zpětně prověřováno, a to včetně trestněprávní roviny.

V průběhu doby byl ze strany orgánů činných v trestním řízení (OČTŘ) přijato východisko, podle kterého v případě revize provedené na nedokončené FVE (zpravidla nebyly nainstalovány všechny panely) nelze učinit závěr o bezpečnosti FVE, která má být revizní zprávou prokazována. Stejně tak nelze předávacím protokolem předat dílo, které k datu uvedenému na protokolu není zcela dokončené. Jsou-li takové dokumenty v určitém případě přítomny, jsou z pohledu OČTŘ obsahově nepravdivé a byly užity k podvodnému vylákání licence od ERÚ a k vyvolání omylu na straně distribuční společnosti, u níž bylo provedeno první paralelní připojení. Byly tedy použity k podvodnému zajištění dřívějšího dne uvedení FVE do provozu a tím i vyšší podpory.

S určitým zjednodušením tak OČTŘ používají následující vzorec:

Revizní zpráva zpracovaná před úplným dokončením FVE = podvod

Předávací protokol zpracovaný před úplným dokončením FVE = podvod

Jsou-li proto popsané dokumenty zjištěny v licenčním spisu, představují dostatečný podklad pro trestní řízení, resp. trestní stíhání a obžalobu žadatele o licenci a dalších zainteresovaných osob.

Vzorec pro obhajobu dle Nejvyššího soudu

V kauzách solárních podvodů se OČTŘ zpravidla velmi pečlivě věnují dokumentaci průběhu výstavby příslušné FVE a porovnání s daty vyhotovení předmětných dokumentů. Daleko méně se již zabývají úmyslem obviněných. A to je zásadní chyba.

Aby bylo možné jakékoliv jednání považovat za trestné, musí být naplněny pojmové znaky trestného činu. Za ty jsou považovány znaky skutkové podstaty trestného činu (protiprávnost, objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka) spolu se stanoveným věkem a přičetností. Jestliže některý z těchto znaků není naplněn, nejedná se o trestný čin.[3]

Zavinění se vztahuje k podstatným skutečnostem, které tvoří pachatelův skutek (čin). Zavinění se musí vztahovat v podstatě na všechny skutečnosti, jež jsou znakem skutkové podstaty trestného činu (kromě znaků subjektivní stránky), přičemž postačí, že pachatel zná reálné skutečnosti (fakta), které se těmto znakům podřazují. Pokud by se zavinění k některé z požadovaných skutečností nevztahovalo, není dána subjektivní stránka trestného činu, a proto je vyloučena trestní odpovědnost pachatele.[4]

Uvedené potvrzuje Nejvyšší soud, jehož konstantní judikatura v tomto ohledu odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 11. 1980, sp. zn. 2 Tz 10/80 (uveřejněné pod číslem 20/1981 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek), podle kterého: „Zavinění musí zahrnovat všechny znaky charakterizující objektivní stránku trestného činu, tedy i příčinný vztah mezi jednáním pachatele a následkem trestného činu.“

Objektivní stránka zahrnuje jednání, následek a příčinnou souvislost mezi nimi. V případě trestného činu podvodu podle § 209 trestního zákoníku objektivní stránka spočívá v tom, že:

- pachatel jiného uvede v omyl, jeho omylu využije nebo mu zamlčí podstatné skutečnosti, v důsledku čehož tato osoba provede majetkovou dispozici (**= jednání**)
- a tím (**= příčinná souvislost**)
- vznikne škoda nikoli nepatrná na cizím majetku (**= následek**) a
- dojde k obohacení pachatele nebo jiné osoby (**= následek**).

Není-li dána existence byť jediného z výše uvedených znaků, nedošlo ke spáchání trestného činu podvodu. Zároveň však vše výše uvedené musí být kryto úmyslem, neboť podvod je úmyslný trestný čin.[5] Jinými slovy, musí být prokázáno, že obviněný vše výše uvedené chtěl způsobit, či alespoň byl s touto možností srozuměn.

Ke konstatování spáchání trestného činu obviněných tedy musí OČTŘ prokázat (vedle dalších podmínek) trojici znaků jednání - následek - příčinná souvislost jak v rovině objektivní, tak i subjektivní stránky. Tedy svým způsobem zvítězit nad obviněným 6:0. Podaří-li se obviněnému být jediný bod odvrátit, nemůže být odsouzen.

Jak prokázat absenci úmyslu obviněného?

Jak již bylo zmíněno, průběh výstavby FVE a licenčního (a dalších) řízení bývá ze strany FVE velmi pečlivě zdokumentován. Byť i zde je pro obhajobu prostor, větší šanci může představovat důraz na subjektivní stránku, tedy vyvrácení existence relevantního úmyslu obviněného. Toto bývá opomíjeno nejen ze strany OČTŘ, ale někdy i ze strany obhajoby.

Úmysl je spojen s věděním. Kdo neví, zásadně nepodvádí. Úmysl přitom nelze v žádném případě jen předpokládat, nýbrž je nutno jej na základě zjištěných okolností prokázat, přičemž o jeho existenci musí být dosaženo praktické jistoty.[6] V případě solárních kauz je celá řada míst, kde lze s úmyslem, resp. s jeho absencí, pracovat. Pro příklad lze zmínit následující:

- **Úmysl musí existovat v době jednání** - věděl obviněný o vadách vytýkaných dokumentů v rozhodné době, nebo je zjistil až později, pokud vůbec?
- **Spolehnutí se na radu odborníka** - jednal obviněný na radu odborníka? Jednal ve slepé důvěře, nebo byl přiměřeně obezřetný?
- **Znalost relevantních právních předpisů a jejich výkladu** - znal obviněný v rozhodné době ze strany OČTŘ tvrzený výklad, podle kterého lze revizní zprávu a předávací protokol vyhotovit až po úplném dokončení FVE? Mohl být případně přesvědčen o tom, že stačí, když nejprve získá licenci a FVE bude dokončena až o něco později, stihne-li vše do konce roku 2010?
- **Dobový kontext** - jak byly relevantní předpisy a podmínky pro udělení licence v rozhodné vykládány a obecně přijímány?
- **Úmysl musí směřovat k porušení chráněného zájmu** - věděl-li obviněný o vadách dokumentů, věděl také, že jejich předložením může způsobit škodu?
- **Vědomost „podvedeného“ subjektu** - nenacházel se v správním spise dokument, z něhož mohl správní orgán jednoduše zjistit skutečný stav věci?

Každý z výše uvedených okruhů by bylo možné rozebrat v samostatném článku (zejména nejasná legislativa konce roku 2010 představuje obsáhlé a využitelné téma). Každý z nich (ale i mnoho dalších) je třeba v případě obhajoby v kauze solárních podvodů zvážit. Ke každému totiž existuje judikatura, kterou lze pro obhajobu použít.

Závěr

Argumentů pro obhajobu je mnohem více. Proto nelze zdaleka všechny shrnout v jednom článku. Řadu z nich dosud judikatura neposuzovala. Jiné sice byly řešeny, ovšem ve spojení s konkrétním případem, za specifických okolností.

Při obhajobě je třeba využít všech možností, které se v případě kauz solárních podvodů nabízí. Je chybou, pokud obviněný (resp. jeho obhájce) přijme hru OČTŘ spočívající pouze v prokazování (ne)dokončenosti FVE v době zpracování relevantních dokumentů, resp. v době rozhodnutí o udělení licence. Tuto hru totiž zpravidla nemůže vyhrát. Obviněný tím často pouze sám sebe přivede do pasti, neboť OČTŘ zpravidla prokáží, že FVE skutečně ve stanovenou dobu zcela dokončena nebyla.

Soustředí-li se obviněný na prokázání dokončení FVE k popsanému datu, připraví se často o mnoho jiných argumentů, které mohou být pro jeho úspěch efektivnější. Veškerou argumentaci je třeba jasně vytyčit hned od začátku a být v ní konzistentní po celou dobu. V opačném případě hrozí mimo jiné znevěrohodnění obviněného, což je spojeno s podstatně horšími vyhlídkami na výsledek daného trestního řízení.

Mgr. Petr Motyčka,
advokát

založeno 1990

TOMAN & PARTNEŘI

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

www.iustitia.cz

PARTNER PRO VÁŠ PRACOVNÍ I OSOBNÍ ŽIVOT

[TOMAN & PARTNEŘI advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490

Fax: +420 224 920 468

e-mail: ak@iustitia.cz

[1] K obdobnému poklesu došlo i v případě tzv. zelených bonusů.

[2] Bod 1.9 cenového rozhodnutí ERÚ č. 4/2009.

[3] Šámal, P. a kol. Trestní zákoník, 2. vydání, Praha: C.H.Beck, 2012, s. 143.

[4] Šámal, P. a kol. Trestní zákoník, 2. vydání, Praha: C.H.Beck, 2012, s. 216.

[5] Existence zavinění může být dána buď ve formě úmyslu, nebo nedbalosti. Podvod je s ohledem na § 13 odst. 2 trestního zákoníku konstruován jako úmyslný trestný čin, neboť § 209 trestního zákoníku nestanoví výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.

[6] Nález Ústavního soudu ze dne 7. 1. 2010, sp. zn. III. ÚS 722/09.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)

- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)